

Karszt- és Barlangkutatás. A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Évkönyve. I. évf. 1959. 122 o. Bp. 1960.

Az 1958. dec. 12-én a Nehézipari Minisztérium támogatásával megalakult Karszt- és Barlangkutató Társulat geológus, geográfus, hidrológus, biológus, mineralógus, vegyész, archeológus stb. szakembereket, továbbá a karszt- és barlangkutatást folytató és az iránt érdeklődő ifjúsági és dolgozó tömegek széles körét tömöríti soraiba; egyesítette, ill. összefogja szervezetileg is az ország valamennyi barlangkutató csoportját. Így vált ki a Magyar Földrajzi Társaság keretéből is a Karszt- és Barlangkutató Szakosztály, és egyesült az új társulattal. Alapszabálya értelmében a társulat „... Tevékenysége keretében kutatásokat szervez, előadóületeket tart, folyóiratot és egyéb kiadványokat bocsát ki, kapcsolatokat létesít hasonló jellegű külföldi szervezetekkel, elméleti és gyakorlati irányú tanfolyamok keretében gondoskodik a barlangkutatás népszerűsítéséről és az ifjúság körében az utánpótlásról, műveli a karszt- és barlangkutatás minden ágazatát...”.

Ezeknek a célkitűzéseknek egyik megvalósulása az Évkönyv I. kötetének megjelentetése. A szép kiállítású kötet részben magyar, részben idegen nyelven 9 tanulmányt tartalmaz, amelyek mindegyikéhez általában 2 idegen nyelvű összefoglalás járul.

Az első terjedelmes tanulmány *Schréter Zoltán*: Die geologischen Verhältnisse des Bükk-Gebirges c., a terület sztratifráiai és tektonikai viszonyait tér- és időbeli sorrendiségben tárgyaló, értékes földtani szelvényekkel és a Bükk geológiai térképével illusztrált összefoglalása, amit függelékként a miskolci barlangkutatók összeállításában „A Bükk-hegység nevezetesebb barlangjai”-nak leírása egészít ki.

Jakucs László: Az aggteleki barlangok genetikája a komplex forrásvizsgálatok tükrében c. tanulmányában többek között kimutatja, hogy a nagy barlangok (Baradla, Békebarlang) nemcsak a karsztérés természetes következményei, hanem a nagyméretű üregrendszerek kialakulásában döntő szerepe a karszthoz D-ről csatlakozó pannonkori kavicsos agyagtakaró jelenlétének van, azzal, hogy az utóbbiról nagy eróziós képességű áradmányvizek jutnak a karsztjáratokba. E hordalékukkal erodáló vizek üregtágító hatása mellett alárendelt az oldóhatás. A karsztra hullott csapadékvíz, ill. az ott beszivárgó karsztvíz inkább az üregek eltömődéséhez járul hozzá.

Kimutatja a szerző, hogy hacsak nem típusos beszakadásos dolinákról van szó, akkor semmilyen összefüggés nincs a barlangképződés és a dolinaképződés között, ugyanis a dolina a leszálló karsztvíz mészdoldó munkájának eredménye, korróziós forma, bizonyos tektonikai előrejelzéssel, míg a barlangjáratok főként eróziós eredetűek. Így együttes jelentkezésük nem törvényszerű, hanem esetleges.

Rávilágít a szerző arra is, hogy a karsztforrások árvizei nem maguknak a barlangoknak az árvizei, hanem a karszton kívül eső pannóniai vízgyűjtő felszínek — a karszt alatt csak átfolyó — torrens vízfolyásainak megjelenései. A karsztforrások vizének keménysége is akkor növekszik, ha hosszabb ideig nem jut be vízfolyás a nem karsztos felszínekről a barlangjáratokba, viszont észrevehetően lecsökken esőzések idején, amikor a nem karsztos területekről látó víz táplálja a forrás vízjártait.

Tanulságos feleletet ad a szerző arra a kérdésre is, hogy milyen a karsztos beszivárgás, a felszíni vízfolyás és a csapadékpárolgás hányadának viszonya. Mondanivalóját szemléletes ábrákkal illusztrálja.

Venkovits István a karsztnevezéktani vitáról számol be, *Leél-Őssy Sándor* Magyarország karsztvidékeit ismerteti és jellemzi. *Maucha László*: Das Nachweisen von Höhlensystemen, *Czajlik István* és *Fejérdy István*: Cseppkövekről csepegő vizek vizsgálata a Vass Imre-barlangban, *Dékány Csaba*: A Vass Imre-barlang geodéziai felmérése, *Pályi Gyula*: Cseppkövek és bevonatok színének tanulmányozása, *Stomfai Róbert*: Mágneses mérések a Vass Imre-barlang új bejáratának kitéréséhez címeken írtak geográfusok érdeklődésére is számot tartható tanulmányokat.

A Karszt- és Barlangkutató Társulatot, az Évkönyv szerkesztőit és szerzőit elismerés illeti. További munkájukhoz pedig mi is kívánunk eredményességet és „jó szerencsét”!

Marosi Sándor